

OBJAŠNJENA
EVROPSKA UNIJA

Zdrava i
održiva životna
sredina za
sadašnje i
buduće
generacije

Životna sredina

Zaštita životne sredine i zadržavanje
naše prednosti u odnosu na
konkurenciju jesu blisko povezani

OBJAŠNJENA EVROPSKA UNIJA

Ova publikacija je deo serije koja objašnjava kako EU postupa u okviru politika iz različitih oblasti, zašto u njima učestvuje i koje rezultate postiže.

Publikacije možete pronaći na internet stranici:
http://europa.eu/pol/index_en.htm
<http://europa.eu/!bY34Kd>

Kako funkcioniše Evropska unija
Evropa u 12 lekcija
Evropa 2020: Strategija rasta Evrope
Osnivači EU

Poljoprivreda
Bankarstvo i finansiranje
Granice i bezbednost
Budžet
Klimatska akcija
Konkurencija
Potrošači
Kultura i audiovizuelni mediji
Carine
Digitalna agenda
Ekonomska i monetarna unija i evro
Obrazovanje, obuka, mladi i sport
Zapošljavanje i socijalna pitanja
Energija
Proširenje
Preduzetništvo
Životna sredina ✘
Borba protiv prevara
Bezbednost hrane
Spoljni poslovi i bezbednostna politika
Humanitarna pomoć i civilna zaštita
Unutrašnje tržište
Međunarodna saradnja i razvoj
Pravda, osnovna prava i jednakost
Pomorstvo i ribarstvo
Migracija i azil
Javno zdravlje
Regionalna politika
Istraživanja i inovacije
Oporezivanje
Trgovina
Saobraćaj

SADRŽAJ

Zašto nam je potrebna politika zaštite životne sredine	3
Kako EU kreira politiku zaštite životne sredine	5
Kakva je praksa Evropske unije .	8
Planovi.	14
Saznajte više	16

Objašnjena Evropska unija: Životna sredina

Evropska komisija
Generalni direktorat za komunikacije
Informacije za građane
1049 Brisel
BELGIJA

Rukopis ažuriran u novembru 2014.

Naslovna strana i ilustracija na drugoj strani:
©Jupiter Images

16 str. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-9238-439-5
doi: 10.2871/11473

Luksemburg: Kancelarija Evropske unije
za publikacije, 2014.

© Evropska unija, 2014.
Umnožavanje je dozvoljeno. Za korišćenje i reprodukciju pojedinačnih fotografija, potrebno je zatražiti dozvolu nosioca autorskih prava.

Zašto nam je potrebna politika zaštite životne sredine?

Po svojoj prirodi, životna sredina prevazilazi političke i pravne okvire i granice koje je stvorio čovek. Stoga je prekogranična saradnja u okviru Evropske unije kao i saradnja između EU i ostatka sveta od suštinske važnosti ako želimo da se bavimo izazovima koji utiču na sve nas. Ovi izazovi variraju od suša i poplava do zagađenja i pretnji bogatom biodiverzitetu u Evropi.

Osnovni cilj jeste da se poboljša kvalitet životne sredine, zaštiti zdravlje ljudi, postigne mudro i racionalno korišćenje prirodnih resursa i unaprede međunarodne mere za rešavanje globalnih ili regionalnih problema u zaštiti životne sredine. Koordinisana strategija zaštite životne sredine u Uniji obezbeđuje sinergiju i usklađenost politika EU i omogućuje jednake uslove za sve aktivnosti i prevazilaženje prepreka na jedinstvenom tržištu, uzimajući u obzir važnost propisa iz oblasti životne sredine u mnogim poslovnim sektorima.

Uticaj koji danas imamo na životnu sredinu značajno menja svet budućih generacija.

Mnogi uzimaju životnu sredinu zdravo za gotovo, ali pritisak na ograničene resurse planete Zemlje raste neviđenom brzinom. Moramo uložiti napor da podignemo nivo javne svesti, da koristimo resurse na efikasniji način i da iskorenimo štetno i rasipničko ponašanje. U suprotnom, buduće generacije će biti lišene onoga što im po pravu pripada. To zahteva zajedničko delovanje EU, vlada država, regionalnih i lokalnih uprava, poslovnog sektora, NVO i samih pojedinaca.

Pritisak rastuće potražnje

Naše ponašanje zadaje planeti velike zadatke. Tokom 20. veka svet je povećao potrošnju fosilnih goriva 12 puta i koristio je 34 puta više materijalnih resursa. Potražnja za namirnicama, hranom za životinje i vlaknima može porasti za 70% do 2050. Ako nastavimo da koristimo resurse trenutnom stopom iskorišćenja, trebaće nam više od dve planete da nas održe.

Strategija razvoja

Glavni izazovi na polju životne sredine sa kojima se Evropa suočava menjali su se od početka kreiranja politike zaštite životne sredine u Evropi. Tokom 70-ih i 80-ih godina fokus je bio na tradicionalnim temama životne sredine kao što su zaštita ugroženih vrsta i poboljšanje kvaliteta vazduha koji dišemo ili pijaće vode kroz smanjenje emisija zagađivača. Sada je naglasak na više sistematičnom pristupu koji u obzir uzima povezanost između različitih tema i njihove globalne dimenzije. To znači da se krećemo od ispravljanja nastale štete ka sprečavanju uništenja životne sredine.

To podrazumeva da druge oblasti, kao što su poljoprivreda, energetika, saobraćaj, ribarstvo, regionalni razvoj, istraživanje, inovacije i spoljna pomoć u potpunosti uzimaju u obzir posledice svoje politike i odluka o finansiranju po životnu sredinu. Ovakva politika će obezbediti sveobuhvatniji pristup izazovima na polju životne sredine i doprineti većoj sinergiji.

Nakon više od četiri decenije usvajanja politika na nivou EU, evropski propisi štite veliki deo naše životne sredine. Ono što i dalje predstavlja problem jeste primena ovih politika. To je ključni izazov koji se mora rešiti kako bi svi potpuno uživali u prednostima koje nose zakoni. Tim pitanjima se bavi novi akcioni program EU u oblasti životne sredine (videti poglavlje „Planovi“).

Sklad životne sredine i privrede

Ukratko, pitanja životne sredine i privrede se dopunjuju, kao dve strane istog novčića. Uvođenje zelenih tehnologija u privredu smanjuje troškove životne sredine kroz efikasniju upotrebu resursa, dok nove tehnologije i tehnike koje ne štete životnoj sredini otvaraju mogućnosti zapošljavanja, podstiču privredu i jačaju konkurentnost evropske industrije.

Evropska komisija pokazuje put svojom strategijom Evropa 2020, strategijom razvoja EU za nastupajuću deceniju. Ona predstavlja efikasno korišćenje naših ograničenih prirodnih resursa kao jednu od sedam glavnih inicijativa. Politika zaštite životne sredine može pomoći u ispunjavanju opštih ciljeva strategije u smislu prelaska na pametan, održiv i sveobuhvatan rast koji će Evropu pretvoriti u privredu zasnovanu na znanju koja efikasno koristi resurse.

Na primer, jačanje otpornosti naših ekosistema koji nam obezbeđuju hranu, svežu vodu, sirovine i mnogo drugih pogodnosti, doprinosi produktivnosti i kvalitetu života, uz smanjenje zdravstvenih troškova.

Danas su pitanja životne sredine i privrede samo dve strane istog novčića.

Prekogranična saradnja

Životna sredina se ne završava na granicama Unije. Vazduh, voda, mora i životinjski svet ne znaju za granice. Što više EU uspe da podstakne susedne države – a u najboljem slučaju i ceo svet – da usvoje njene visoke standarde, to će biti bolji kvalitet naše životne sredine.

Ona blisko saraduje sa svojim susedima kako bi ih podstakla da čine to isto i igra aktivnu ulogu u međunarodnim pregovorima o održivom razvoju, biodiverzitetu i klimatskim promenama. Dugoročni cilj EU vezan za održivost životne sredine predstavlja jedan od milenijumskih ciljeva razvoja Ujedinjenih nacija.

Podrška javnosti

Postoji velika podrška javnosti u merama EU za unapređenje životne sredine. Panevropsko ispitivanje javnog mnjenja sprovedeno sredinom 2014. pokazalo je da 95% ispitanika smatra da im je lično važna zaštita životne sredine. Skoro tri četvrtine se slaže da zaštita životne sredine može podstaći ekonomski rast, a preko tri četvrtine se slaže da su propisi EU neophodni za zaštitu životne sredine u njihovoj državi. Najistaknutiji razlozi za zabrinutost bili su zagađenje vazduha i vode, stvaranje otpada i iscrpljivanje prirodnih resursa.

Kako EU kreira politiku zaštite životne sredine

Primena

Od 70-ih godina EU je odobrila preko 200 propisa o zaštiti životne sredine. Ali sami propisi nemaju puno efekta ukoliko se ne primenjuju i ne sprovode na adekvatan način. Stoga je sada izazov efikasno primeniti ono što je dogovoreno. To predstavlja kompleksan zadatak jer su različite grupe sprovele mnogo različitih akcija, od nacionalnih inspektora i sudova do NVO i građana koji su ostvarivali svoje pravo na učešće. Nesprovođenje propisa ima brojne nepovoljne posledice. Može poljuljati osnovne ciljeve zaštite životne sredine, ugroziti zdravlje ljudi i postojeću industriju kroz regulatornu nesigurnost jer se usvojeni standardi ne primenjuju jednako u celoj Uniji. Dogle, pravilna primena može doneti i finansijske koristi. Ukoliko se u potpunosti primene EU propisi o upravljanju otpadom, otvorilo bi se 400.000 radnih mesta i smanjili godišnji neto troškovi za 72 milijarde evra.

Evropska komisija, putem Evropskog suda pravde, može preduzeti pravne mere protiv zemlje članice koja ne primenjuje propise na ispravan način. Ovi slučajevi kršenja propisa – a njih je u oblasti životne sredine više nego u bilo kojoj drugoj oblasti – ne samo da predstavljaju sramotu za vlade već mogu dovesti i do kazni za višestruko nesprovođenje propisa EU.

Ali pravne mere su krajnja instanca. Evropska komisija pridaje veću važnost pomoći zemljama članicama u efikasnoj primeni. Na raspolaganju su im izgradnja kapaciteta i finansijska podrška, uz bolje poznavanje stanja životne sredine kao i informacije o načinu na koji zemlje članice u praksi mogu ispunjavati svoje obaveze prema EU. Preporuka je da svaka zemlja članica treba da osnuje nezavisno nacionalno revizorsko telo, kao što je ombudsman, koje će rešavati pritužbe javnosti u vezi sa životnom sredinom.

Upotreba tržišta

Tržište je isplativ način da se zaštiti i poboljša životna sredina i smanji pritisak na oskudne resurse. Takse i subvencije se mogu koristiti kao podsticaji ili destimulativne mere za ubeđivanje kompanija i potrošača da izaberu zelene metode proizvodnje i proizvode. Mnoge od njih već postoje, kao što su takse na seču drva ili odlaganje otada. Želja Evropske komisije jeste da postepeno ukine subvencije za industriju, saobraćaj, poljoprivredu i energetiku koje podstiču upotrebu proizvoda i procesa koji zagađuju sredinu i troše previše energenata.

Politike se moraju zasnivati na čvrstim dokazima koji podrazumevaju razumevanje uzroka i uticaja promene životne sredine, kako bi se mogli napraviti odgovarajući odgovori i strategije. Mnoštvo ovih podataka dolazi iz nacionalnih izvora i dopunjavaju se iz panevropskih baza podataka, a zatim ih analizira Evropska agencija za zaštitu životne sredine, što se koristi za kreiranje politike EU o zaštiti životne sredine.

EU primenjuje različite programe kako bi podstakla dobijanje konkretnih i tačnih podataka i obezbedila njihovo deljenje. Program Copernicus, na primer, obezbeđuje podatke sa satelita Earth Observation i informacije koje kombinuju podatke iz svemira sa podacima stanica za praćenje sa zemlje, mora i iz vazduha. Cilj je da se obezbedi širok spektar podataka koji će pomoći u donošenju odluka iz oblasti životne sredine i podržati njihovu primenu.

Evropska agencija za zaštitu životne sredine

Evropska agencija za zaštitu životne sredine (EEA) sakuplja nacionalne podatke kako bi pravila evropske baze podataka. Ona razvija i održava indikatore i izveštava o stanju životne sredine. Sedište joj je u Kopenhagenu, a sa radom je počela 1994.

Njen mandat je da pomogne EU i njenim zemljama članicama da donose informisane odluke o unapređenju životne sredine, integrišući pitanja životne sredine u ekonomske politike kako bi se postigla održivost i koordinisala mreža za informisanje i nadzor nad životnom sredinom u Evropi.

Podsticanje ekoloških inovacija

Ekološka inovacija je svaki oblik inovacije usmeren na, ili koji za rezultat ima, značajan i dokazan napredak ka cilju održivog razvoja, kroz smanjenje uticaja na životnu sredinu, povećanje otpornosti na pritiske na životnu sredinu ili postizanje efikasnijeg i odgovornijeg korišćenja prirodnih resursa.

Takse i subvencije mogu predstavljati podsticaj u ubeđivanju kompanija i potrošača da primenjuju zelene tehnologije.

Podizanje svesti

Evropska komisija podiže svest o životnoj sredini na mnogo maštovitih načina. Događaj godine je Zelena nedelja u Briselu, kada hiljade učesnika tokom 4 dana vode debatu o ključnom pitanju životne sredine, kao što su biodiverzitet ili vode.

Takmičenja su drugi popularni podsticaj. EU nagrada za Zelenu prestonicu prikazuje brigu o životnoj sredini i kreativnost gradova širom Evrope. Svake godine takmičenje za cenjenu titulu postaje sve ozbiljnije.

Druge nagrade se dodeljuju za doprinose koji kompanije, državni organi i pojedinačni projekti daju u oblasti životne sredine.

Zelene prestonice

Da bi osvojio ovu titulu, grad mora neprekidno da održava visoke standarde zaštite životne sredine, da bude posvećen budućim ciljevima održivog razvoja i da bude uzor ostalima. Pobjednici su:

- 2010: Stokholm,
- 2011: Hamburg,
- 2012: Vitorija (Gasteiz)
- 2013: Nant
- 2014: Kopenhagen
- 2015: Bristol
- 2016: Ljubljana

<http://www.europeangreencapital.eu>

Podsticanje inovacija

Industrije u kojima se primenjuju ekološke tehnologije već predstavljaju važan deo EU privrede. Međutim, uz izuzetak obnovljive energije, ekološke inovacije relativno sporo prodiru na tržišta. Neki od razloga za zastoje jesu nemogućnost tržišnih cena da realno prikažu troškove i prednosti životne sredine i podsticaji i subvencije koji podržavaju rasipničku praksu i rigidne ekonomske strukture.

Akcionni plan EU za uvođenje ekoloških inovacija ističe specifične pokretače ekoloških inovacija i prepreke za njihovo usvajanje. Dostupna je podrška za finansiranje istraživanja, inovacija i ekološki inovativnih kompanija. Kako bi se podstaklo veće usvajanje zelenih tehnologija, EU promovira zelene javne nabavke, obračun troškova proizvoda tokom njihovog životnog veka i ekološke nalepnice.

Kakva je praksa Evropske unije

Resursi su neophodni za funkcionisanje privrede i životne sredine. Ali dani obilnih zaliha i jeftinih sirovina – ključnog faktora velikog ekonomskog razvoja tokom dva protekla veka – su prošli.

Rast broja stanovnika i porast životnog standarda povećavaju potražnju, podižu cenu i smanjuju dostupnost prirodnih resursa od kojih zavisimo kao što su metali, minerali i hrana. Svakoga dana broj stanovnika u svetu poraste za 200.000. Do kraja naredne decenije, dodatne 2 milijarde ljudi će se priključiti srednjim klasama sa visokom potrošnjom u zemljama u razvoju.

Potražnja i ponuda se sve više razilaze. Ako se korišćenje resursa nastavi postojećim tempom, čovečanstvu će do 2050. trebati više od dve planete da bi ispunilo svoje potrebe, a nade miliona ljudi u bolji kvalitet života neće se ostvariti.

Efikasnost resursa

Kako bi izašla na kraj sa izazovima, Evropska komisija je efikasnost resursa učinila jednom od osnovnih inicijativa svoje strategije do 2020. To znači stvaranje veće vrednosti uz manje ulaganja, korišćenje resursa na održiv način i efikasnije upravljanje njima tokom njihovog životnog veka. Sve to zahteva inovacije, promene u šemama proizvodnje i potrošnje i prave podsticaje i signale kroz cenu.

Krajem 2011, vlade EU su usvojile Smernice za efikasno korišćenje resursa u Evropi. One ističu potrebu za ozbiljnom promenom u ponašanju na polju ekonomije, politike i u ponašanju pojedinaca. Sadrže prekretnice u različitim oblastima politike kako bi za narednih 40 godina u Evropi imali privredu koja obezbeđuje visok životni standard sa značajno smanjenim uticajem na životnu sredinu.

Reciklaža smanjuje pritisak na primarne sirovine.

Mreža Natura 2000 obuhvata skoro 18% teritorije EU i štiti vrste i staništa u njihovom prirodnom okruženju.

Potreba da se ograničeni resursi efikasno koriste jeste tema koja je uključena u sve politike EU. Kako bi podstakla pojedince da promene svoje ponašanje, Evropska komisija je pokrenula kampanju javnog informisanja u jesen 2011. Da bi proces napredovao, u proleće 2014. organizovala je na visokom nivou panel kreatora politika, industrijalaca i stručnjaka sa značajnim iskustvom u oblastima ekonomije i zaštite životne sredine, koji je dao niz preporuka.

Efikasnost resursa

Efikasnost resursa za cilj ima da odvoji rast privrede od korišćenja resursa. Ona podstiče privredu kako bi se sa manje stvorilo više, stvarajući veću vrednost sa manje ulaganja, uz korišćenje resursa na održiv način i svođenje njihovog uticaja na životnu sredinu na minimum.

© Albrecht Föhl, Föhl, of LIFE07 NAT/D/000236
LIFE Streuobstwiese Alvorland

Zdravi ekosistemi su ključ za biodiverzitet u Evropi.

Biodiverzitet

Dobro održavana mreža kao što je Natura 2000 može dati značajan doprinos širim ciljevima životne sredine EU. Jedan od njih jeste da se zaustavi i preokrene gubitak biodiverziteta – termin koji se koristi za isticanje bogatstva prirodnog sveta sa svim njegovim vrstama i genetskom raznolikošću – i ekosistema do 2020.

Oni su važni sami po sebi ali obezbeđuju i zdrav protok dobara, posebno hrane, vlakana, goriva i lekova i osnovnih usluga kao što su regulisanje klime, sprečavanje poplava, prečišćavanje vode, oprašivanje i formiranje tla. Svi oni su neophodni za ekonomski napredak, bezbednost, zdravlje i kvalitet života.

Godine 2011, samo nekoliko meseci nakon što je svet prihvatio ambicioznu globalnu agendu u Nagoji, EU je usvojila i ažurirala strategiju biodiverziteta. Glavni njen cilj jeste zaustavljanje gubitka biodiverziteta i propadanja funkcija ekosistema u EU do 2020, vraćanje na prethodni nivo što je više moguće i povećanje doprinosa Evrope smanjenju gubitka globalnog biodiverziteta.

Zaštićene oblasti

Prepoznajući činjenicu da priroda ne poštuje državne granice, EU ima jake propise za zaštitu prirode. Vrhunac je bilo stvaranje Natura 2000, panevropske ekološke mreže oblasti, napravljene da zaštiti vrste i staništa u njihovoj prirodnoj sredini. Ona se sastoji od preko 26.000 lokacija i jedna je od najvećih na svetu. Sada kada je praktično kompletna, obuhvata skoro 18% teritorije EU – oblast po veličini jednaku Nemačkoj, Poljskoj i Republici Češkoj zajedno.

Seme ove mreže posejano je 1979. kada je EU usvojila svoj prvi veliki propis iz oblasti zaštite prirode, direktivu o pticama. Ona štiti sve divlje ptice u EU (oko 500 vrsta) i zahteva od zemalja članica EU da utvrde i zaštite posebno važna staništa.

Drugi pokretač je bila direktiva o staništima. Ona obavezuje zemlje članice EU da štite staništa ugroženih vrsta biljaka i životinja. Sada obuhvata oko 1.500 retkih i ugroženih biljaka i životinja, kao i

oko 230 dragocenih tipova staništa, kao na primer livade, vresišta i slane močvare, koji predstavljaju sastavne delove ekosistema.

Natura 2000 prepoznaje ljudska bića kao sastavni deo prirode, kao i da ta dva najbolje funkcionišu kroz međusobnu saradnju. Njen cilj nije da isključi ekonomske aktivnosti već da ih donekle ograniči kako bi zaštitila vredne vrste i staništa. Njeno finansiranje je integrisano u ključne sektore EU politike. Najvažnija od njih je poljoprivreda, a posebno seoski razvoj sa ekološkim merama u poljoprivredi i šumarstvu. Politika kohezije igra glavnu ulogu u finansiranju investicija, posebno u novim zemljama članicama.

Natura 2000 neguje zdrave ekosisteme koji imaju vredne funkcije kao što su obezbeđivanje sveže vode, skladištenje ugljenika i zaštita od poplava i erozije obala. Ove funkcije su zajedno procenjene na 200 - 300 milijardi evra godišnje – značajno više od godišnjeg troška od oko 6 milijardi evra za upravljanje mrežom.

Privreda EU koristi 16 tona materijala po osobi godišnje, od čega 6 tona postaje otpad.

Druga glavna dostignuća EU

Uz dve oblasti politike koje se prepliću, efikasnost resursa i zaštitu biodiverziteta, Unija je veoma aktivna po određenim pitanjima životne sredine.

HEMIKALIJE: Hemikalije su osnovna komponenta našeg svakodnevnog života. Međutim, neke od njih mogu ozbiljno ugroziti zdravlje ljudi a druge mogu biti opasne ako se ne koriste pravilno. Kako bi osigurala da hemikalije budu bezbedne, zaštitila sredinu i podstakla konkurentnost jedne od glavnih evropskih industrija, EU poseduje jedno od najnaprednijih zakonodavstava o hemikalijama na svetu pod nazivom REACH (registracija, procena, odobrenje i ograničenje hemikalija).

Sve hemijske supstance proizvedene ili uvezene u EU moraju se registrovati u Evropskoj agenciji za hemikalije koja se nalazi u Helsinkiju. Do 2018. svaka hemikalija koja se koristi u EU mora da poštuje ovaj zahtev. U suprotnom, ne može se prodavati u Uniji. Posebno strogi propisi primenjuju se na najopasnije proizvode.

Kompanije su odgovorne za procenu i upravljanje svim rizicima od hemikalija koje koriste ili prodaju u Uniji i za davanje odgovarajućih bezbednosnih saveta kupcima o tome kako se sa hemikalijama postupa.

OTPAD: Privreda EU koristi 16 tona materijala po osobi godišnje, od čega 6 tona postane otpad, a polovina od toga odlazi na deponije. Ako se otpad već ne može izbeći, poruka Evropske komisije jeste da se ponovno koristi, reciklira i obnavlja sve što može biti vredan resurs. Takse na deponije i šeme „plati dok bacaš“ mogu pomoći u ostvarivanju ovih ciljeva. Neke od zemalja članica su već postigle stope recikliranja od preko 80% i praktično su eliminisale deponije. Druge još moraju da rade na tome.

Već se sprovode propisi o specifičnim pitanjima poput električne i elektronske opreme, ambalaže, baterija i akumulatora ili dotrajalih vozila, i doprinose efikasnosti resursa.

VAZDUH: U proteklih 20 godina, EU je uspešno smanjila nivo jednog broja zagađivača. Emisije olova, na primer, opale su za oko 90%. Uprkos ostvarenom napretku, zagađenje vazduha i dalje je jedna od najvećih briga Evropljana, kao i uzrok mnogih preranih smrti svake godine. Unija ima još da radi kako bi ispunila cilj obezbeđivanja nivoa kvaliteta vazduha koji nema značajan negativan uticaj i rizik po zdravlje ljudi i sredinu.

Uzimajući u obzir najnovije naučne i isplative mere, Komisija je 2013. predstavila paket mera „Čist vazduh“ kako bi se još više poboljšao kvalitet vazduha, ažurirali postojeći propisi i smanjile štetne emisije iz industrije, saobraćaja, elektrana i poljoprivrede i smanjio njihov uticaj na zdravlje ljudi i sredinu.

VODA: Tokom proteklih decenija, EU je primenila sveobuhvatnu politiku kako bi obezbedila kvalitet vode u Evropi. Na početku su se rešavala zdravstvena pitanja. Zatim su usvojene mere za rešavanje uticaja na životnu sredinu velikih sektora koji koriste vodu kao što su poljoprivreda, industrija i domaćinstva.

Glavni EU dokument o vodama, okvirna direktiva o vodama, zahteva čišćenje svih reka, jezera, priobalnih i podzemnih voda do 2015. Zemlje članice treba da provere stanje svojih voda i naprave planove kako da ih očiste.

Drugi evropski propis, okvirna direktiva za strategiju o morima usvaja koordinisani pristup upravljanju ljudskim aktivnostima koje utiču na morsku sredinu. On zahteva uvođenje nacionalnih mera od 2015. kako bi se osiguralo da otpad iz mora ne ugrožava priobalnu i morsku sredinu, sve sa ciljem da mora budu zdrava do 2020.

Plan Evropske komisije da zaštiti vodene resurse Evrope do 2020. i nakon toga treba da pomogne EU da ispuni svoje ciljeve. Funkcionisaće kao alat za unapređenje upravljanja vodama, uključujući ga u druge oblasti politike.

Voda za kupanje

Godišnji evropski izveštaj o kvalitetu vode za kupanje pruža najnoviju sliku zdravstvenog stanja preko 22.000 priobalnih i kopnenih kupališta u 28 zemalja članica EU uz Švajcarsku i Albaniju.

On potvrđuje da se opšti kvalitet vode za kupanje u EU značajno poboljšao od 1990. Te godine, 9,2% priobalnih lokacija i 11,9% kopnenih kupališta nije bilo u skladu sa postojećim EU propisima. Do 2013, te brojke su opale na 1,9% i 2,4%.

Ljudi sada lako mogu da provere status vode gde god da planiraju da plivaju. Deo Sistema informisanja o vodama Evrope (WISE) koji se tiče vode za kupanje može se pregledati na internet stranici EEA, odeljak o vodi za kupanje. Eye on Earth – aplikacija za praćenje voda može se koristiti da se zamira deo obale mora, reke ili jezera bilo kao mapa ili kao pogled iz vazduha.

<http://www.eea.europa.eu/themes/water/interactive/bathing/state-of-bathing-waters-1>

Zahvaljujući propisima EU u vezi sa životnom sredinom, opšti kvalitet vode za kupanje u Uniji značajno se poboljšao tokom protekle dve decenije.

BUKA: Zagađenje bukom može da se poveže se brojnim zdravstvenim problemima. Buka šteti i životinjskom svetu. EU reguliše buku iz nekoliko izvora, uključujući motorna vozila, vozove i opremu koja se koristi napolju. Prema direktivi EU o buci, usvojenoj 2002, zemlje članice moraju da naprave mape nivoa buke u većim gradovima, kao i za glavne puteve, železnice i civilne aerodrome. Treba da naprave planove za rešavanje problema.

ŠUME: Seča šuma dostiže alarmantnu stopu u svetu. EU poziva da se globalno raskrčivanje šuma prepolovi do 2020. i sa njim potpuno prestane do 2030. Ona saraduje sa nekoliko država koje izvoze drvenu građu kako bi poboljšala upravljanje šumama. Propisi EU sada svode na minimum rizik od prodaje ilegalno sečene drvene građe u Uniji.

ZEMLJIŠTE: Ne postoji poseban propis EU o zemljištu, ali veliki broj problema koji se tiču zemljišta rešava se posebnim merama za vodu, otpad, hemikalije, industrijsko zagađenje, zaštitu prirode i pesticide. EU ima strategiju koja se posebno bavi različitim pretnjama po zemljište, posebno onima koje dolaze od poljoprivredne prakse i industrijskih procesa. Godine 2012. Evropska komisija je napravila smernice koje skreću pažnju na opasnosti od pokrivanja zemljišta nepropustljivim materijalima poput betona i nude održivije alternative.

Planovi

Obezbeđivanje održivosti životne sredine, očuvanje prirodnih resursa i zaštita bioloških resursa mora i okeana jesu ključni ciljevi politike koji zahtevaju delovanje na svim nivoima. Zaštita životne sredine i očuvanje naše konkurentnosti mogu da idu jedno s drugim, a politika životne sredine takođe igra ključnu ulogu u otvaranju radnih mesta i podsticanju investicija. Privreda u Evropi mora da se transformiše tako da uz manje materijala ostvaruje više vrednosti, a neophodne su i promene u potrošačkim navikama. Ovoj transformaciji mogu doprineti sve politike koje podstiču istraživanje, uvode ekološke inovacije na tržište i podižu svest potrošača.

Ekološki akcioni program EU (EAP) do 2020.

Opšti Ekološki akcioni program EU do 2020. daje dugoročnu strategiju životne sredine stvorenu da bude dovoljno fleksibilna da odgovori izazovima u budućnosti i sve sistematičnijim rizicima koje oni nose. Ona obezbeđuje sveobuhvatan pristup životnoj sredini i usmerava ka zelenoj i konkurentnoj privredi koja će čuvati naše prirodne resurse i zdravlje za ovu i buduće generacije.

Potražnja za hranom, hranom za životinje i vlaknima može porasti za 70% do 2050. Ako nastavimo da koristimo resurse ovim tempom trebaće nam više od dve planete da nas održi.

EU ima dobro razvijenu politiku životne sredine sa potpunim i zrelim pravnim okvirom koji treba primenjivati. Uz značajne prednosti po zdravlje i životnu sredinu, koristi od stvarne primene propisa EU u oblasti životne sredine su trostruke: stvaranje istog okruženja za privredne subjekte koji rade na unutrašnjem tržištu; podsticaj inovacijama i poboljšanje mogućnosti rane akcije za evropske kompanije u mnogim sektorima. Troškovi povezani sa neprimjenjivanjem propisa jesu u poređenju sa tim visoki, i okvirno su procenjeni na oko 50 milijardi evra godišnje, uključujući troškove u vezi sa slučajevima kršenja propisa. Komisija takođe dobija brojne pritužbe direktno od građana Unije, od kojih bi se mnoge bolje rešavale na nivou zemlje članice ili na lokalnom nivou. Poboljšanje primene pravnih tekovina Unije koje se odnose na životnu sredinu na nivou zemalja članica će stoga imati prioritet narednih godina.

Pojedinačne oblasti

Više nego ikada ranije politika životne sredine do 2020. ističe prednosti prelaska na zeleniju, cirkularniju ekonomiju. Ovo je najjednostavnija prečica ka rešavanju nekoliko dugoročnih problema kao što su zdravstvena pitanja, propadanje životne sredine i nezaposlenost uz postizanje održivog privrednog razvoja. Ekološki dizajn, sprečavanje nastanka otpada, recikliranje i ponovna upotreba mogu poslovanju EU doneti neto uštedu od skoro 600 milijardi evra, kao i značajno smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte u EU. Danas je opšteprihvaćeno da se poboljšanje stanja životne sredine ne može postići samo politikom životne sredine, i da ciljevi životne sredine treba da budu obuhvaćeni i drugim domenima politike. Ostvarivanje ciljeva strategije biodiverziteta EU, na primer, kao i zaustavljanje gubitka biodiverziteta u EU do 2020. zahtevaće da zaštita biodiverziteta i ekosistema bude sastavni deo drugih politika EU, posebno poljoprivrede i ribarstva. Ekonomski prosperitet, rast i blagostanje neće biti održivi ako se ne vodi više računa o prirodnom kapitalu planete, pošto je on od suštinske važnosti za mnoge industrije i sektore privrede.

Izazovi

Ne može se pobeći od činjenice da se Evropa i njena životna sredina suočavaju sa ozbiljnim globalnim izazovima. Oni uključuju rastući broj stanovništva u svetu, porast srednje klase sa visokim stopama potrošnje, brzi ekonomski rast u privredama u razvoju, stalno rastuću potrebu za energentima i pojačano globalno nadmetanje za resurse. Većina njih je izvan direktnog uticaja Evrope ali ona može pomoći drugim državama da pređu na održiviji razvoj kroz podsticanje efektivnijeg upravljanja životnom sredinom na globalnom nivou. Dosta se, međutim, može uraditi da se životna sredina u Evropi učini otpornijom na buduće rizike. EU ima neuporedive izvore informacija i tehnologiju, nove metode vođenja resursa, ustaljenu kulturu predostrožnosti i prevencije, istoriju popravljanja štete na samom izvoru i načine da se zagađivači nateraju da plate. Upravljanje životnom sredinom se može učiniti efikasnijim kroz veću posvećenost praćenju životne sredine i ažurno izveštavanje o zagađivačima i otpadu, uz pomoć najboljih dostupnih informacija i tehnologija. Bolja primena postojećih politika će pomoći ostvarivanju ciljeva EU i obezbediti regulatornu stabilnost za poslovanje.

Vizija

Sve ovo je usmereno na cilj da se do 2050. obezbedi građanima EU da žive u bezbednoj i zdravoj životnoj sredini kojom se upravlja na način koji poštuje ograničenja sredine i obezbeđuje ekološku otpornost. Sledeća vizija za 2050. iz opšteg Ekološkog akcionog programa EU ima nameru da usmerava delovanje do 2020. i dalje: „Godine 2050. živimo dobro, u okviru ekoloških ograničenja planete. Naš napredak i zdrava sredina potiču od inovativne, cirkularne ekonomije gde se ništa ne baca i gde se prirodnim resursima upravlja na održiv način, a biodiverzitet se čuva, ceni i obnavlja na načine koji jačaju otpornost našeg društva. Naš razvoj sa niskim nivoom emisije ugljenika odavno je razdvojen od korišćenja resursa, što određuje pravac ka bezbednom i održivom globalnom društvu“.

Za više informacija:**Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji**Delegacija Evropske unije
u Republici Srbiji

Avenija 19a, Vladimira
Popovića 40/V,
11070 Novi Beograd, Srbija
Tel: 011 30 83 200
Fax: 011 30 83 201
E-mail: delegation-serbia@eas.europa.eu
Website: www.europa.rs
[@EUinfoNIS](https://www.facebook.com/EUinfoNIS)

EU info centar Beograd

Kralja Milana 7, 11000
Beograd, Srbija
Tel: 011 40 45 400
E-mail: info@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/EUinfoCentar) EU info centar
[@EUinfoCentar](https://www.instagram.com/EUinfoCentar)
[y](https://www.youtube.com/channel/UCICBG) EUICBG

EU info kutak Novi Sad

Mihajla Pupina 17,
21000 Novi Sad,
Srbija
Tel: 021 45 16 25
E-mail: officens@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/euipnovisad) euipnovisad
[@EUinfoNS](https://www.instagram.com/EUinfoNS)

EU info kutak Niš

Vožda Karađorđa 5, 18000 Niš,
Srbija
Tel: 066 83 86 821
E-mail: officenis@euinfo.rs
Website: www.euinfo.rs
[f](https://www.facebook.com/euipnis) euipnis
[@EUinfoNIS](https://www.instagram.com/EUinfoNIS)

EU u knjigama:**DIGITALNA
NARODNA
BIBLIOTEKA SRBIJE**

Kolekcija Narodne biblioteke Srbije sadrži publikacije koje su izdale Delegacija Evropske unije u Republici Srbiji, Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije i partnerske organizacije, a koje pružaju informacije o različitim aspektima evropskih integracija, nastanku i razvoju EU, kao i odnosima Srbije i EU: www.digitalna.nb.rs/sf/NBS/knjigeoEU

EU u bibliotekama:

Publikacije i knjige o Evropskoj uniji na srpskom jeziku možete naći u bibliotekama širom Srbije. www.euinfo.rs/euteka

Saznajte više

- ▶ Pregled politike životne sredine EU: http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm
- ▶ Informacije o Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine: <http://www.eea.europa.eu>
- ▶ Detaljnije informacije o registraciji, proceni, ovlašćenjima i ograničenjima vezanim za hemijske supstance (REACH): <http://echa.europa.eu>
- ▶ Imate li pitanja o Evropskoj uniji? Europe Direct može da pomogne: 00 800 6 7 8 9 10 11 <http://europedirect.europa.eu>

